

JAK MŮŽEME UPLATNIT MENTORSKÝ PŘÍSTUP A JEDNOTLIVÉ TECHNIKY JAKO UČITELÉ

Koučování a mentoring jsou postaveny na konstruktivistických základech. Konstruktivistický model výuky vychází z předpokladu, že žák si lépe osvojí poznatek, k němuž dospěje sám svou vlastní aktivitou, je tedy schopen budovat své poznání na základě své vlastní zkušenosti.

Z čeho se například může skládat učitelův mentorský přístup k žákům :

- Učitel žákům semináře **nabízí participaci** na plánování výuky.
- Učitel **dává žákům důvěru** a převádí na ně **část zodpovědnosti a iniciativy** – nabízí jim například práci skupinovou či kooperativní. (Tím dává žákům příležitost k rozšíření náhledu na vlastní hodnoty, postoje, potřeby, zájmy, možnosti i omezení – a tím jim zajistit okamžitou zpětnou vazbu.)
- Učitel žákům **aktivně naslouchá** (parafrázuje, zrcadlí, rámuje, povzbuzuje, shrnuje)
- Učitel žáky podporuje.
- Učitel žákům **poskytuje pozitivní zpětnou vazbu** a vede je k vzájemnému poskytování zpětné vazby. **Popisná zpětná vazba** se zaměřuje na úspěchy a sledování učebních pokroků. (Pravidelně poskytovaná pozitivní zpětná vazba podporuje udržování vnitřní motivace žáků.)
- Učitel funguje spíše jako **motivátor a facilitátor** procesu učení, než jako expert.
- Učitel nastavuje žákovi zrcadlo a otázkami jej **vede k sebereflexi** (i sebezměně).
- Učitel dává žákům **možnosti k výběru** a vede je ke **stanovování realistických cílů** (tedy i k výběru realistické možnosti z nabídnutého výběru).
- Učitel **vede žáky z vyhodnocení a reflektování realizované činnosti či cesty**, k porovnání s ostatními možnostmi a tím též v ujasnění si budoucí volby.
- Učitel žákům klade **specifické koučovací otázky** (viz např. GROW model)
- Učitel pracuje s různými **škálami**, jakožto hodnotícími nástroji.
- Učitel vytváří prostor pro skupinovou diskusi.
- Učitel vede žáky k aha-zážitkům a jejich reflektování. **Používá reflexi jako nástroj učení** (nikoli hodnocení).
- Učitel **podporuje metakognici** žáků.
- Učitel provází žáky **od nevědomé nekompetence až k nevědomé kompetenci**.
- Učitel **pečuje o vztah** mezi ním a žákem. (**Nemůže se chovat mocensky**, neboť již není „majitelem“ znalostí a správných odpovědí.)
- Učitel **omezuje množství svých „instruktáží“ ve prospěch mentorského přístupu**. (Jak na to půjdete? Co k tomu potřebujete? Bude to lepší dělat individuálně, nebo spíš ve skupinkách? Kolik času na to asi budete potřebovat? Jak to zařídíte, aby to zvládl i Karel? (Má poruchu čtení.) Co očekáváte ode mě/Jak já vám můžu pomoci?...))
- Učitel **„objevuje“ společně s žáky**.
- Učitel **se zaměřuje na učení a řešení**, nikoli na problém.
- Učitel **přednostně sleduje to, co je, co se podařilo...** - nikoli na deficity.
- Učitel **rozšiřuje sféru vlivu žáků = vede žáky k proaktivnímu chování** (jejich chování se odvíjí spíše od jejich rozhodnutí), tedy nikoli k reaktivnímu (jejich chování mnohem více závisí na společenských či fyzických podmínkách).
- Učitel pracuje s pomocí GROW modelu (cíl – popis reality – možnosti – plánování).

PŘÍKLADY, JAK JE MOŽNÉ UPLATNIT MENTORING VE ŠKOLE

Mentorský přístup je možné využít pravděpodobně až u žáků na **ZŠ**, tedy zralejších, kteří jsou schopni přebírat zodpovědnost za vlastní učení i jeho výsledky a jsou ochotni pracovat na svém rozvoji. Na **SŠ** se možnosti mentoringu ještě zvyšují.

Mentorský přístup můžeme každopádně na pracovišti realizovat **směrem k dospělým** – učitelkám.

Kde lze například využít mentoring:

- ✓ Výchova ke zdraví (pomoc při změně stravovacích návyků, hubnutí, posilování, otužování...)
- ✓ Sportovní aktivity (trénink, zvyšování výkonu)
- ✓ Výchova k volbě povolání
- ✓ Při práci s nadanými žáky (rozvíjení jejich potenciálu, efektivní využívání času i možností)
- ✓ Při práci s žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, s individuálním vzdělávacím plánem
- ✓ Při práci s žakovým portfoliem (Co bylo Tvým cílem? Kam ses posunul? Co ti to umožňuje? Kam budeš pokračovat dál? Co pro to dál uděláš?...)
- ✓ Při přípravě žáků k maturitě a k přijímačkám na VŠ
- ✓ Při zlepšování žakovské organizace času
- ✓ Mentoring členů žakovského parlamentu (Pokud nejde jen o hru, nýbrž o opravdové zapojení žáků do rozhodovacích procesů ve škole, podněcujeme osobnostní rozvoj a „lídrovské“ dovednosti jeho členů. K tomu je potřebné pravidelně jim svěřovat drobné a krátkodobé úkoly, pověřovat je občas i plněním náročnějších a komplexnějších úkolů a pomáhat jim při vytváření a vyhodnocování realizace těchto akcí.) Tady lze využít jak individuální koučování, tak i skupinové (GROW).

- ✓ Podpora kolegyň/podřízených v jejich úsilí o zlepšení, o posun ve vlastních dovednostech.